

BISERICA și ȘCOLA.

Foia bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunei

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

INVITARE DE PRENUMERAȚIUNE

LA

„BISERICA și ȘCOLA.“

Foia bisericească școlastică, literară și economică.

Cu 1 Iuliu stilul vechiu deschidem a b o n a m e n t nou pe semestrul al II-lea la „Biserica și Școla.“

Rugăm pre toți domnii abonenți de până acuma, cari doresc a avé foia noastră și pe viitoriu, se binevoiescă a tramite la „Tipografia diecesană“ prețul de prenumerațiune care e:

PENTRU AUSTRO-UNGARIA:

PE UN AN . . . . . 5 fl. — cr.
„ 1/2 „ . . . . . 2 fl. 50 cr.

PENTRU ROMÂNIA ȘI STRĂINĂTATE:

PE UN AN . . . . . 14 franci.
„ 1/2 „ . . . . . 7 fr.

Sprîjinul moral și material, de care până acuma s'a bucurat foia noastră, ne îndreptățește a spera, că și în viitoriu vom fi îmbrăsați de asemenea simpatii căldurose precum și de bunăvoința nestrămutată a On. Public cetitorii.

Redacțiunea.

Cercular,

cătră toți pt. Domni membrii ordinari și cei ad hoc ai sinodului protopresviteral al tractului Chișineu.

Subscrisul comisariu consistorial depus din partea Venerabilului Consistoriu eparhial aradan sub 14/26 Iunie a. c. Nr. 3101 plenariu, conform pre-

scriselor §-lui 51 din Statutul organic pentru convocarea actului alegerii de protopresviter în tractul vacant al Chișineului, convoc prin acesta, în sensul §-lui 16 din regulamentul pentru procedura la alegerea de protopresviter, sinodul protopresviteral electoral al numitului tract în ședința estraordinară, pentru efectuarea actului alegerii de protopresviter pe ziua 7/19 Iuliu a. c. la ora 10 înainte de amăzi, în sânta noastră biserică română ortodocsă din Chișineu, la care ședință am onóre a Te invita și pre P. Dta ca membru al numitului sinod protopresviteral.

Seceani, in 20 Iunie (2 Iuliu) 1894.

Ioan Damșia, m. p.
comisariu consistorial.

Biserica în luptă cu curențele contrarie creștinismului.

Succesele obținute de neamul omenesc în veacul din urmă pre terenul sciințelor naturale și cu deosebire pre terenul mehanice au schimbat fața lumii, și au schimbat mult și modul de viță al ómenilor.

Nu mai avem noi cei de astăzi acea viță patriarhală ticită, pre carea o aveau bătrânii mai nainte. Se pare că întregă lumea este cuprinsă de un fel de nervositate; ér din această nervositate a răsărit nemulțămirea generala, ce se sêmețe astăzi în măsură mai mare, seau mai mică la tóte popórele Europii. De aceea, așa ni-se pare nouă, că este o cestiune de importanță, ca să-ne întrebăm de isvorul nervosității lumii de astăzi, ca să putem afla isvorul nemulțămirii.

Resultatele obținute pre terenul sciințelor naturale, cu invențiunile veacului nostru nu pot să fiă

causa nemulțămirii, de carea vorbim, pentru că ele au înlesnit modul de traiu al neamului omenesc, și țințese nu a înstreina, ci a apropia pre om de om, și a-l conduce cu un pas înainte cătră idealul evangelic: „de a fi odată o turmă și un pastoriu.“ Alta trebuie să fiă deci cauza nervosității și cauza nemulțămirii. Precum pricepem noi lucrul, cauza nemulțămirii provine din lipsa de autoritate în lumea de astăzi. Neamul omenesc îngâmfat de succesele veacului a început a-se socoti pre sene pré mult stăpân, și a nu mai ținé cont în măsură trebuincioasă, că are să dea seamă nu numai ómenilor, ci și unui factor mai pre sus de om despre ceea ce lucréză pre acest pământ. Din această cauză s'a lățit astăzi așa de mult egoismul între ómeni, ér acest egoism este cauza pré multei dușmăanii dintre ómeni și a altor aparințe nenaturale și prin acestea cauza nemulțămirii.

Omul precum are trebuință de chrană, pentru ca să pótă trăi, și să se pótă desvolta: tocma așa are trebuință de o autoritate, ca să se pótă povățui pre sine în lume, — pentru că fără de această autoritate nu există, și nu se pôte încetățeni între ómeni stima și iubirea reciprocă, acele condițiuni fundamentale, fără de cari între ómeni nu pôte să existe o ordine socială normală și deplin corăspundătoră naturii omenesci.

Fără a crede și a-se înspira cineva de o astfel de autoritate este cu neputință a-se încetățeni în măsură corăspundătoră între ómeni stima și iubirea reciprocă, atât de trebuincioasă, pentru ca ómenii să pótă pune în aplicare în mod nimerit acel dumnezeiesc principiu: „de a da fiecui ceea ce este al său.“ Și chiar întru practicarea acestui principiu consisté marea greșelă a lumii de astăzi. S'a deprins adecă lumea de astăzi, și anume ca frumoșele principii de: libertate, egalitate și frățietate să-le ascrie omului, și în special să-le privéscă de un rezultat al revoluțiunii frâncese. Și chiar pentru această frumoșele principie, de cari vorbim, pré de multe ori rămân în vieța practică o frasă gólă, o literă mórtă.

În fața acestei greșite teorii cutezăm a afirma, că frumoșele principii de: libertate, frățietate și egalitate nu sunt învențiunea omului, nu sunt principii de drept uman, ci sunt principii de drept divin. Ele s'au proclamat de Mântuitorul neamului omenesc cu 18 veacuri înainte de revoluțiunea francesă.

Istoria modernă ne constată apoi chiar cu forța împrejurărilor, că este o mare deosebire în rezultatul practic al punerii în aplicare a acestor principii, când la acesta se procede din punctul de vedere al dreptului uman, și când se procede din punctul de vedere al dreptului divin. Așa este omul bag seamă făcut se fiă, că ori de câte ori este vorba despre sine, dacă nu are sfielă și temere de o autoritate supremă, carea vede, și cunósce tóte, să esagereze, și să țințescă a exploata dumnezeiescile principii de libertate, egalitate și frățietate numai pentru sine, nevoind a crede, că precum acestea îi sunt date lui, tocma așa sunt date și altora. S'a întemplat adecă adese ori în decursul istoriei, că ómenii în numele libertății au sêvrșit volnicii, ér libertatea și frățietatea s'a întemplat de multe ori, ca să fiă interpretată în mod sinistru unilateral.

Cu totul altcum ni-se presentéză lucrul, dacă aceste trei mari principii se privesc, și se practică în lume din adevératul lor punct de vedere, din punctul de vedere al dreptului divin.

A lăsat de moscenire Mântuitorul lumii întreg neamului omenesc trei bunuri mari, bunuri, fără de cari chiar timpul nostru ne dovedesce, că societatea omenescă nu pôte să facă nici un pas înainte, și anume:

a) Ne-a arétat și dovedit Domnul Ceriului și al pământului, că toți suntem fii ai unuia și aceluiasi Părinte ceresc, și în urmare între noi frați.

b) Ne-a arétat scopul, pentru carele trăim pre acest pământ, precum și mijlócele, prin care cu siguranță să ajungem acest scop suprem al vieții.

c) A instituit apoi Domnul pre acest pământ acel dumnezeiesc organism, pre carele îl numim biserică și ierarhiă cu menițiunea ca în cadrul doctrinei Sale și cu ajutoriul Său să fiă un vecinic păzitoriu și îndreptătoriu al moravurilor omenesci pre calea, carea conduce popórele la bunăstare și fericire.

Constatând deci, că principiile de frățietate, egalitate și libertate sunt eflucul doctrinei Mântuitorului sigilate cu sângele Său pre cruce, este natural, — că ele dacă se privesc din acest punct de vedere nu rămân, și nu pot să rămână o literă mórtă, ci devin faptice un bun comun al întregului neam omenesc. Ér pentru ca neamul omenesc să pótă dispune de acest bun, este de lipsă mai nainte de tóte, ca omul și ómenii să fiă înspirați de credința în divinitatea Mântuitorului Christos și în divinitatea sfintei Sale biserici. Curente greșite, de cari am

vorbit în rândul trecut tocma aceste două puncte le combat, și dușmănesc.

În fața acestor curente este deci natural, că bisericii i-se împune datorința a lucra cu cea mai mare grije, ca să întărească în popor în măsură trebuincioasă credința în divinitatea Mântuitorului, credința în divinitatea bisericii și de odată cu acestea și alipirea neclătită către confessiune.

Dacă în lumea morală este de lipsă o autoritate, carea să-l conducă pre om în mod nimerit în viața și faptele lui, — atunci este natural, și urmază de sine, — că această autoritate nu se va poté stabili în lume până când nu va fi între oameni destul de puternică credința în divinitatea Mântuitorului și în divinitatea sfintei Sale biserici. Și fiindcă de întărirea acestei credințe în popor este astăzi trebuință mai mult decât ori când, — așa credem noi că în această direcțiune trebuie să se concentreze întrăgă actipitatea bisericeii.

Asupra modului cum vom vorbi cu altă ocaziune.

Scritorii bisericesci apuseni din veacul al patrulea.

1. **Ambrosiu.** S'a născut în Trier, în Gallia, la anul 340 din o familie din cele mai fruntașe în statul roman, carea se creștinase încă în veacul al treilea. Tatăl său a fost procurator în Gallia. La anul 350 murind tatăl său mama sa merse la Roma, unde Ambrosiu își facu studiile. Dênsul studiază dreptul. În casa parintescă fu inițiat în principiile și virtuțile creștinismului. După absolvarea studiilor intră în serviciul statului. Distingându-se prin capacitate și tact administrativ fu numit la anul 370 de împăratul Valentinian I de procurator al provinciilor Liguria și Aemilia (Italia superioară pe astăzi). Ambrosiu administră aceste provincii cu blândete și dreptate. La anul 374, pre când era încă numai catechumen, și încă nu primise botezul, Ambrosiu fu ales de Episcop în Milan. Ambrosiu câtva timp nu voi să primască funcțiunea de Episcop. Mai târziu însă cedând voinții poporului și împăratului Valentinian I, se botează, și la 8 zile după primirea botezului fu chirotonit întru Episcop.

Neavând Ambrosiu la intrarea sa în funcțiunea de Episcop cunoștințele teologice trebuincioase, studiază cu multă grije și predilecțiune sfânta scriptura, și scrierile lui Vasiliu cel mare, Origen și ale altor

scritorii bisericesci. Cu privire la modul, cum studia. Ambrosiu serie Augustin următoarele: „Când începea Ambrosiu să cetască, gura îi amuția, dar i-se deschidea inima, ca să pătrundă, și se-și însușească adevărul.“ Acest mod de studiu a făcut dintr'ensul păstoriu și Episcop de o putere extraordinară, un orator, care cucerea inimile ascultătorilor, și preste tot un bărbat, carele în timpuri din cele mai grele a condus cu succes destinele bisericii, luptând și ieșind biruitoriu din lupta cu trei mari dușmani: cu paganismul, carele chiar în timpul său facu cea din urmă încercare de a-și elupta pozițiunea, pre carea o avuse odinioară în statul roman, cu Arianismul, carele la intrarea sa în funcțiune era încă destul de puternic chiar în eparchia sa, și cu prejudețele și preocupățiunile timpului, în carele a trăit.

Spre a poté înțelege greutatea, rezoluțiunea și mărimea acestui bărbat înregistrăm din istoria politică a timpului său următoarele:

La intrarea sa în funcțiunea de Episcop domnia preste partea vestică a imperiului roman Valentinian I, carele era un bun beliduce, și aderinte al simbolului dela Nicea, ér în partea ostică a imperiului domnia Valens, carele era arian. La anul 375 a murit Valentinian I și lui i-au urmat în domnia fii săi: Grațian, carele era în etate de 17 ani, și Valentinian II, carele era în etate numai de 4 ani. Până când se ajungă maiorenitătea Valentinian II, Grațian luă frânele guvernului preste întrăgă partea vestică a imperiului; ér la anul 378, murind Valens în bătălia încontra Goșilor, Grațian deveni singur domnitoriu preste întreg imperiul roman. Vêdând însă dênsul, că-i este cu neputință a apăra singur imperiul încontra barbarilor, cari începuseră a-se mișca din toate părțile, luă la anul 379 de coreginte pre Teodosiu, căruia îi încredință domnia preste partea ostică a imperiului. Teodosiu primind domnia, se apucă cu totă puterea să restabilească ordinea în Orient; în Occident însă Maxim, comandantele trupelor din Britania se proclamă prin armată de împărat, ér Grațian plecând cu răsboiul încontra lui cădu în lupta dela Lyon la anul 383. Teodosiu fiind ocupat în partea ostică a imperiului, nu potu să răsborne cu puterea armelor mórtea binefăcătorului său Grațian; și promitându-i Maxim, că dênsul va lasa pre Valentinian II, fratele lui Gratian, neconturbat în domnia preste Africa, Italia și partea vestică din Iliria, Teodosiu recunoscă pre Maxim de împărat al Galiei. Curând după acesta însă Maxim

voi să-și supună sieși și provinciile, preste cari în numele minorenului Valentinian II domnia mama sa Iustina, și deci la 386 plecă preste Alpi, ca să-și supună și aceste provincie. Între astfel de împrejurări Iustina merse cu fiul său și cu frumoasa sa fiică Galla la Teodosiu, ca să-i ceară ajutoriu. Teodosiu cedând lacrimilor Iustinii, îi promise ajutoriu cerut, și fiind văduv luă de soție pre Galla, ér la anul 388 plecă cu rășboiu încontra lui Maxim. Pre acesta îl învinse la Aquileja, unde Maxim fu prins și omorit de soldați.

Între anii 388—391 Teodosiu petrecu în partea vestică a imperiului regulând aici referințele și pășind cu totă asprimea față de păgâni. La plecarea sa din Italia Teodosiu institui de coreginte pre lângă Valentinian II pre generalul său Arbogast. Acesta încercând a-se gira de împărat Valentinian II voi să-l demissioneze din funcțiune. Arbogast înse nu primi demisiunea sub cuvânt, că dânsul a fost instituit de coreginte de către Teodosiu. Îndată după această împăratul Valentinian a fost omorit (392), ér Arbogast a proclamat de împărat pre un retor cu numele Eugeniu, carele spre a-se poté susține în Domniă s'a făcut apărătoriu al păgânismului. Eugeniu însă a fost bătut de către Teodosiu, și astfel Teodosiu la anul 394 deveni singur domnitoriu preste întreg imperiu.

Acestea sunt împrejurările politice, între cari a funcționat Ambrosiu ca Episcop în Milan. După această scurtă espunere să-ne întorcem la viața și activitatea lui Ambrosiu, și să înregistrăm lupta dânsului încontra păgânismului.

Împăratul Grațian a dispus adecă la anul 382 ca să se deparțeze din curia romană altariul șteiții Victoria, și a detras preoților păgâni și vestalinelor ajutoriu ce-l primeau din cassa statului. Încontra acestor dispuseșțiuni maiortatea senatului în frunte cu prefectul orașului a substernut împăratului un memoriu, în carele a cerut, ca împăratul să-și retragă numitele dispuseșțiuni. Față de acest memoriu Ambrosiu a sprijinit înaintea împăratului rugarea minorității din senat de a-se susține în vigóre dispuseșțiunile, de cari vorbim, ceea ce i-a și succes. La doi ani după mórtea lui Grațian, păgânii încercară de nou a restabili cultul șteilor în Roma și privilegiile ce le avuse mai nainte religiunea păgână. În fruntea mișcării acesteia se puse de nou Simach cerând prin un memoriu dela imperatul a se reda drepturile religiunei păgâne, care atât de mult a ajutorat

măriri și splendórei statului; și față de acest al doilea memoriu a pășit Ambrosiu cu totă resoluțiunea prin un contramemoriu adresat împăratului și astfel și această ultimă încercare a păgânismului a fost zădărnicită prin pășirea resolută a lui Ambrosiu.

Tot cu aceeași resoluțiune a pășit Ambrosiu și față cu pretensiunile Arianilor.

Antecesorul lui Ambrosiu în episcopiă, cu numele Auxentiu, fusese episcop Arian și arienii erau destul de numeroși în eparchia sa. Până când a trăit Valerian împăratul n'au cutezat să-și validiteze pretensiunile, dar după mórtea lui Valentinian și a lui Grațian, devenind împărătesa Justina, care era ariană, coregentă minorenului împărat Valentinian II, la anul 385, împărătesa ceru dela Ambrosiu pe sēma arianilor o biserică din Milan. Ne învoindu-se însă Ambrosiu curtea a trebuit să cedeze. Astfel de pretensiuni făcu Iustina și în anii următori, totdeuna însă fără succes, din motivul că Ambrosiu a susținut cu totă tária drepturile bisericeii declarând, că ceea ce este avere bisericescă este avere a Domnului și asupra averii Domnului, împăratul nu are nici o putere.

Tot cu o astfel de resoluțiune a pășit Ambrosiu și față de împăratul Teodosiu aparând drepturile bisericeii și humanitatea. La anul 390 adecă se întâmplă următorul cas: Poporul din Tesalonic înscenă o rescólă în contra comandantului Botheric din Iliria, careia acesta și alți funcționari de stat îi cădură viclimă; ér împăratul în iritațiune a dispus ca să se omóră revoltanții și faptice s'au și omorit la vr'o 7000 de ómeni. În urma acestei scene sângeroase, Ambrosiu a provocat în scris, ér mai târziu în biserică prin grăiu, pe imperatul ca se facă penitență și să-și espieze păcatul. Împăratul Teodosiu cedă provocării lui Ambrosiu și se supuse penitenței. Cuvintele lui Ambrosiu făcură atâta impresiune asupra împăratului Teodosiu, încât acestuia întreaga viața i-a părut rău de dispozițiunea luată față de poporul din Tesalonic. După espirarea timpului de penitență, împăratul a trăit în cea mai bună referință cu Ambrosiu până la mórtea sa la anul 395. La anul 397 a murit și Ambrosiu în anul 57 al etății sale, în 22 al funcțiunei sale de episcop.

Ambrosiu a desvoltat în funcțiunea sa de Episcop și o însemnată activitate literară. Scrierile lui sunt exegetice, dogmatice, etice și morale.

Din scrierile sale dogmatice notăm că a scris 5 cărți despre credință, 3 cărți despre Duhul sfânt

și 2 despre pocăință și misterii. Țr din scrierile morale înregistrăm cartea sa despre „datorințele preotului“ și opul „Hexaméron.“ De asemenea însemnate sunt în epistolele remase dela dânsul.

Nazarenismul, istoria și ființa lui.

Este în genere cunoscut, că în Ungaria sub numele de „n a z a r e n i“ de câți-va ani încóce, a început a se lăți o sectă, a cărei idei fundamentale sunt protestantice; pe lângă acestea abandonând încă botezul copiilor, serviciul militar și jurământul; ignorând or-ce cultură și știință, și nevoind să știe absolut nimica de naționalitate, — nutresc o ură neîmpăcată față de credincioșii ori cărei alte confesiuni.

Acéstă sectă s'a lătit atât între maghiari și nemți cât și între români și sârbi, și cu deosebire pentru aceste două națiuni din urmă este foarte periculoasă.

Cu toate acestea în întreaga literatură teologică ortodoxă nu posedem până acum nici un op, care să trateze în un mod suficient despre acéstă sectă.

În timpul din urmă a întreprins o astfel de lucrare un talentat tînăr sârb d-nul Vladimir Dimitrievici, teol. abs. de Carloveț, Țr de present — pentru a-și însuși o cultură mai înaltă teologică — frequentant al facultăței teologice dela universitatea din Cernăuți.

Opul, care pórta titlul de mai sus, premiat de societatea literară „Matița Srpska“ cu 200 fl., s'a tipărit la Neoplanta, în tipografia mănăstirilor sârbesci, se estinde pe 14 cóle octav mare (prețul 1 fl. 20 cr.)

Din însuși conținutul acestei valoróse cărți se póte vedea silința și seriositatea autorului: În cap. I tratéză despre originea numirei „nazarinean“ și toate acele secte, care până acuma s'au numit cu acest nume (pag. -- 20). În cap. II. schițéză acele secte protestantice mai vechi și mai mari, în care el află basa nazarenismului. Acestea sunt: Pietismul, Pietismul herrnhutean, Anabaptismul și Baptismul (pag. 41). În cap. III se ocupă cu biografia întemeietorii sectei nazarenilor: Samuil Heinrich Frölich la început pastor calvin (născ. la 1803 în cantonul elvețian Aargau, rēp. 1847 în Strassburg. Acéstă biografie se estinde pe 50 pagini (pag. -- 91). În cap. IV espune lățirea sectei în Ungária (pag. — 106). În cap. V arată punctul de plecare dogmatic și moral al nazarenilor. (pag. — 166). Aici espune autorul pe larg învățătura nazarenilor despre cuvântul lui Ddēu; despre biserica lui Christos; despre s-tele sacrameinte. Reportul bisericei pământesci cătră cele ceresci.. Opinia lor despre creștinism ca o religiune curat spirituală. Socotința lor despre sârbătorile bisericei ortodoxe, simboale și rituale. Mai departe se descrie o convenire religiósă a lor, și în fine jude-

cata lor despre stat, serviciul militar și jurământ. În cap. VI sunt descrise câteva tablouri din viața nezarenilor. Prin acestea a voit autorul să arēte, că nazarenii nici pe departe nu sunt așa de sfinți și fără prihană, precum voiesc a se arēta lumei. În cap. VII (—pag. 204) sunt înșirate măsurile mai însemnate luate atât de guvernul maghiar, cât și de singurtice confesiuni din țară contra lățirii nezarenismului. În fine în cap. VIII (pag.—221) arată cauzele repedei lățiri a nazarenismului între sârbi. Atrage atențiunea asupra faptului, că acestei invasiuni și lățiri se va putea preveni numai prin predică continuă, prin catichisațiune seriósă, prin dezvoltarea simțului național și prin ridicarea vazei stării preoțesci. Arată care trebuie să fie ținuta preotului ortodox față de nazareni, și termină cu admonierea, ca conaționalii săi, să nu se depărteze dela ortodoxism, pentru-că numai acéstă credință este unica adevărată credință creștină.

Autorul se bazează în lucrarea sa — pe lângă întrebuițarea unui însemnat număr de isvóre germane, rusesci și maghiare, a căror valóre bibliografică pe acest teren este deja recunoscută — cu deosebire pe propria-i experiență și nemijlocitu-i contact cu nazarenii.

Nu există nici o îndoială, că un ast-fel de op în acéstă cestiune este de mare valóre. Și valórea este cu atât mai mare, cu cât mai mare devine pericolul lățirii acestei secte stricăciose.

Gratulăm d-lui Vladimir Dimitrievici la acéstă succésă lucrare, și ar fi de dorit, ca în timpul cel mai scurt să se traducă și în limba română, al cărei folos se va arăta în mod eclatant.

Cernăuți, 30 Iunie 1894.

George Proca.

D I V E R S E.

* *Cursul supletoriu* ce se va ține la seminariul diecesan din Arad cu învățătorii, cari nu au cualificațiune formală completă se va începe Marția viitoare în 10 Iulie a. c. și va dura până la 20 August calendariul nou a. c.

* *Secerișul* în părțile nóstre s'a început săptămâna trecută. Resultatul nu se póte constată cu siguritate nici în privința calității, nici în privința cuantității. Sunt locuri, unde recolta este bună, și sunt locuri, unde recolta este de mijloc și slabă, după cum au ajuns ploile.

* *Raportul șcólilor confesionale române* din Arad, edat de corpul învățătoresc pe anul școl. 1893—94, ne servește cu următóarele date: La șcóla din Arad-centru cu 6 clase s'au înscris 103 băeți și fetițe, dintre cari cu finea anului au mai rémas 93. La șcóla vechie din Pârneava cu 6 clase s'au înscris 113 băeți și fetițe.

104. La școlă nouă din Pârneava cu 6 clase s'au înscris 96 băieți și fetițe, cu finea anului au rămas 89. La școlă din Arad-Șega cu 6 clase s'au înscris 89 și au rămas 74 băieți și fetițe. După gen s'au înscris la aceste școli 232 băieți și 169 fetițe de tot 401, dintre cari până la finea anului au frecventat școlă 360. După naționalitate: 379 Români, 8 Maghiari, 10 Sârbi, 4 Germani. După confesiune: 384 ortodocși, 3 gr. cat., 9 rom. cat. și 5 calvini. Raportul mai cuprinde istoricul anului școlar, date privitoare la inspecțiunea școlară și corpul învățătoresc, încunoscințare despre începerea anului următor școlastic, apoi un tractat potrivit despre „școlă” de învățătorul I. Moldovanu și ca'alogul cu clasificățiunile școlarelor.

* **Mormântul Domnului și Golgota cumpărate.** Mai în anii trecuți s'a constituit în Londra o societate cu scopul de a cumpăra locul, unde a fost mormântul Mântuitorului Isus Christos. Secretarii acestei societăți publică acuma în ziarul „Times” următorul raport: Dăm cu bucurie de seire, că după îndelungate negociațiuni am fost norocoși de am putut cumpăra mormântul din grădina, pe care generalul Gordon îl ține cu totă hotărârea de mormântul Domnului. Mormântul stă într'o grădină mare, care încă am cumpărat-o. Totodată am cumpărat bine cunoscutul deal pleș, pe care toți îl țin, că este dealul Golgota, unde s'a întâmplat răstignirea. Prețul cumpărării este 2000 funțister, sau 25.000 fl. v. a., din care sumă jumătate am și solvit-o, ér' cealaltă jumătate o vom plăti-o în rate lunare de 150 funți. Stăpânirea turcescă însă poftesce să îngrădim locul cumpărat cu zid solid, ceea ce va costa alte 700 funți.

* **Pantheonul din Paris.** Mărețul edificiu din Paris, Pantheonul, în care zace și cadavrul președintelui Carnot, datéză jumătatea a doua a secolului trecut. S'a edificat la ordinul regelui Ludovic XV și era un templu a sântei Genoveva, patrona Parisului. Pantheonul este un edificiu monumental, al cărei parte principală o forméză o odăe uriașă acoperită cu o cupolă. Edificiile laterali sunt legate de cel principal în forma brațelor încrucișate. În partea nordică se află o antișambră admirabilă, ce zace pe 22 stâlpi corintici. La intrarea în acest edificiu i-se prezintă omului un aspect imosant; jur împrejurul măreței zidiri de 90 metri înaltă se întinde în formă de cerc o galeriă cu loge, care zace pe 130 de stâlpi corintici, între cari se află arcurile, prin cari intră lumina. Tempestățile sortii, pe cari le-a trăit Franția în secolul trecut și în cel present, au atins și acest edificiu, și au hotărit folosirea lui. De trei ori a fost smuls Pantheonul din brațele bisericeii și s'a prefăcut în templu național, de trei ori însă biserica l'a recăștigat. În anul 1885, sub presidenția d-lui Grevy, éráși s'a luat bisericeii pentru ca să pótă fi înmormântat în el cadavrul lui Victor Hugo. Trecerea acésta a edificului bisericesc într'un Pantheon național a avut de urmare, că preoțimeii nu-i este conces să între în el. Astfel cu ocaziunea înmormântării lui Carnot, arhiepiscopul Parisului, împreună cu asistența sa, a mers numai până la portal, înăuntru însă n'a putut intra.

* **Duel îngrozitor.** Dintre tóte soiurile de dueduri, póte că cel mai îngrozitor este duelul, pre care și-l'a ales țilele aceștea doi ofițeri din India. Intr'o odăia cu totul întunecósă, ei au băgat un șerpe veninosu, pe care acolo l'au lăsat să umble liber. După o órá, unul dintre ofițeri, căpitanul Philipps, intră pe o ușă, ér celalalt, sublocotenentul Shepherd, intră pe altă ușă. În marea întunecime, ce era în odăia, nici unul dintre ei nu putea să vadă șerpele. Dece minute de cea mai înspăimântătoare groză petrecură adversarii în acésta odăia. Atunci se auđi un țipet dureros. Pe sublocotenentul Shepherd îl mușcase șerpele. În acel moment căpitanul se aruncă spre ușă, pe care după o pipăitură pe jumătate nebuună, abia o put deschide. Ofițeri și militari intrară apoi în odăia, omorîrá șerpele și făcură tot ce le stase în putință, ca să salveze viața sublocotenentului, care se tăvălia la pământ, cuprins de sgăruiuri îngrozitoare. Tóte încercările însă au rămas zadarnice. După câteva óre, el muri între cele mai grozave dureri. Căpitanul Philipps, care în decursul duelului încărunțise cu totul, e tras acum în judecată din partea tribunalului militar.

* **O catastrofă în Budapesta.** În 2 Iulie n. a căđut una din cele mai mari fabrici ale Ungariei, fabrica lui Wolfner, pradă unui foc înfricoșat. Intrégă zidirea, care constă din șese fabrici speciale, a fost total nimicită în puține óre, dimpreună cu tóte rezervele, materialele și mașinele, deși pompierii și polițiștii orașului au lucrat cu cea mai estremă încordare pentru a localisa măcar focul. Dauna cauzată trece preste un milion și jumătate de florini. Un astfel de foc n'a fost în Budapesta de mai mulți ani. Afară de fabrică au mai ars 12 case private. Peste 1600 lucrători au rămas în stradă fără ocupațiune, fără pâne, cu familiile lor. Prin prăbușirea unui zid s'au vătămăt greu numeroși pompieri și polițiști. Trei înși au murit în aceeași ți. Causa focului nu se scia încă. Fabrica arsă a fost asigurată contra focului.

* **Un filosof** a zis odată: Când e de zece ani, copilul crede că tată-seu e un bărbat fórte deștept și cuminte; când e de cincipredece ani, crede că el e tot atâta de cuminte ca și tată-seu; când e de douăzeci de ani, crede că e de două-ori mai cuminte; când e de treizeci de ani, crede că tată-seu e prost de tot și nu-i mai primește nici un sfat. Când e de patruzeci de ani, bărbatul crede că tată-seu totuși pricepe ceva și nu e prost; când e de cincideci de ani, susține că tată-seu știe multe și alérgă după sfaturile lui; când e de șesedece de ani dacă tată-seu e mort, el e convins, că tată-seu a fost cel mai bun om din lume.

* **Mulțămită publică.** Subscrisul în numele corpului învățătoresc dela școléle populare rom. ort. din Arad aduc la cunoscința M. Onoratului public român, că maialul-iunial al școlélor nóstre, arangiat luni a II-a ți de SS. Rosalii, a. c. a succes fórte bine și a produs un venit de 210 fl. 95 cr., din carele detragând spesele de 98 fl. 87 cr. remâne venit curat: 112 fl. 08 cr., adecă: una sută doispredece fl. 08 cr. v. a. — Acest venit s'a

depus la mâinile episcopului primar-bisericesc Dl. Alesandru Moldovanu ca se-l adneceze la fondul de ajutorare al școlărilor săraci dela școlile susamintite. Tot aici vin a mulțami tuturor acelor P. T. DD. marinimoși, cari la acea petrecere au binevoit a face următoarele contribuiuri benevole și suprasolviri: Ill. Sa Dnul episcop Ioan Meșian 5 fl. Prea Onoratul Domn protopop Moise Bocșan 2 fl. Ioan Cióra preot. Micălaca 2 fl. Emanuil Mișici 2 fl. Georgiu Telescu 1 fl., Dr. St. C. Pop 60 cr. Aug. Hamsea 1 fl. Iosif Gallu 1 fl., Dr. Nic. Oncu 3 fl., Belințan 50 cr. Iuliu Herbau 1 fl., Antonescu 1 fl. Dr. Petco 1 fl., Dr. I. Suci 1 fl. 30 cr. Gregoriu Venter 1 fl., Georgiu Papp 50 cr., Georgiu Purcariu 50 cr., Ignatie Papp 50 cr. D. Popovici 50 cr. Tr. Vățan 50 cr., Maria Obercnez 40 cr., Ioan Papp 50 cr., X. Y. 50 cr. Rozvan 1 fl., Petru Moșescu 50 cr., Dr. Bogdan 1 fl., Iulia Ioanovici 1 fl., Simon Carol 50 cr., Drăgan Adamovici 1 fl., Teodor Ceontea 1 fl., Nic. Marcu 1 fl., Aureliu Bonciu 50 cr., Neuländer Zsigmond 50 cr., A. Marginean 50 cr., Ioan Miculescu 1 fl., Dr. Trailescu 1 fl., Gavriil Bodea 1 fl., Georgiu Caplar 50 cr., Ioan Petran 1 fl., Ioan Lenger 1 fl., N. Dolga 40 cr., P. Lipovan 1 fl., L. Andrei 50 cr., A. Caracioni 1 fl. N. N. 30 cr., Barbu 50 cr., A. Nicoră 50 cr., Maria Nicoră 50 cr., Duffner 1 fl., Frații Illici 1 fl., Popovici 50 cr., Traian N. 50 cr., V. Mangra 1 fl., P. Truția 3 (trei) fl., Simeon Anciu, 1 fl., Alesandru Papp 50 cr., I. Macinic jun. 50 cr., Molnar Balaș 1 fl., G. Mihailovici 30 cr., Ales. Georgevici 30 cr., D. B. 50 cr., Tr. Gligorescu 50 cr., Dna Popovici, directră 5 fl. Dna Crăciun 2 fl. Luffer Károly 70 cr., Andreicu Vidu 20 cr., Șimon Vasa 1 fl. 40. Antonescu 1 fl. 20 cr. Adam 50 cr., Gl. Moise 10 cr., Ioța Dobrău 40 cr., Toncici 10 cr., Bogdan 40 cr., Sava Raicu 1 fl. 40 cr., Herbau 1 fl., Dr. St. C. Popu 1 fl., Dna Bonciu 4 fl. 70 cr., Schor Béla 2 fl., Dr. S. Bocșan 1 fl., G. Sandovici 20 cr., Mangra 20 cr. N. N. 20 cr. Teodor Ceontea 1 fl. 70 cr. — Arad, 1 Iuliu n. 1894. — Mihailu Olteanu, cassar.

Concurse.

Pentru deplinirea definitiv a stațiunii învățătoresci dela școla de băeți din **Cuvin**, în inspectoratul M.-Radnei, se escrie concurs cu termin de alegere pe ziua de **24 Iuliu (5 August) a c.**

Emolumentele sunt:

1) În bani gata 200 fl., solvinđi în rate lunari anticipative; 2) 20 jughere de pământ comasat prețuit după detragerea contribuției la 140 fl.; 3) 41 metri cubici de lemne din care are a se încălđi și școla; 4) Pentru scripturistica 10 fl.; 5) Pentru conferință 10 fl.; 6) cortel liber cu grădină de legumi. Despre curatorat se va îngriji comuna.

Dela recurenți se poftesc ca se aibă ecalificațiune pentru stațiune de frunte, ér în lipsa acestora se vor primí în candidare și cei cu mai puțină ecalificațiune. Se poftesc încă a fi în stare a conduce corul vocal micst deja esistent.

Recursele adresate comitetului parochial din Cuvin, se se trimtă M. On. Domn Iosif Vuculescu, inspector

școlariu în Solymos, u. p. M.-Radna, până la **23 Iuliu (4 August) a. c.**

ÉR reflectanții sunt poftiți a se presenta în vre-o Duminecă sau sərbătore la biserică spre a-și aréta desteritatea în cântările bisericesci și tipic.

Cuvin, 19 Iuniu (1 Iuliu) 1894.

Teodosiu Moțu, m. p. *Constantin Puticiu, m. p.*
preș. com. not. com. par.

În conțelegere cu mine: **IOSIF VUCULESCU, m. p.**
inspect școl.

—□—

Cu termin de alegere pe ziua de **31 Iulie v. a. c.**, se escrie concurs pentru ocuparea definitivă a stațiunii învățătoresci din **Munar**, protopresviteratul și inspectoratul Timișorii.

Emolumentele anuale sunt: 1) în bani gata 160 fl.; 2) în naturale: 10 Hl. grâu, 8.75 Hl. cucuruz; 3) 4 orgii de lemne în relut de 40 fl.; ér pentru încălđirea salei de învățământ se îngrijesc comitetul; 4) $\frac{1}{2}$ jugher pământ arător; 5) pentru conferințe 12 fl. și pentru scripturistica 6 fl.; 6) dela înmormentări unde va fi poftit 40 cr.; 7) cortel liber cu 2 chilii, grajd și grădină pentru legumi.

Recurenții au se-și inainteze recursele ajustate cu documentele de ecalificațiune prescrisă și adresate comitetului parochial din Munar, subscrisului inspector de școle în Timișóra (Fabrik). Spre arătarea desterității cantonale și tipiconale, reflectanții vor avé se presente în s. biserică din comuna matră Sécusigiu.

Din ședința comitetului parochial, ținută în Munar la 2/14 Iunie 1894.

Comitetul parochial.

Cu consensul protopresv. Dr. TR. PUTICI, m. p. ca inspector de școle

—□—

Se escrie concurs pentru stațiunea învățătorescă din **F.-Girișiu**, cu termin de alegere în **24 Iuliu (5 August) 1894.**

Dotățiunea este următoare:

1. În bani gata 120 fl.; 2. bucate 16 cubule $\frac{1}{2}$ grâu $\frac{1}{2}$ cucuruz, acestea după de un an se vor întregi la 20 de cubule; 3. pământ arătoriu 4 iugere (patru); 4. competența a lor 6 iugere catastr. din pascul fostilor urbarialști, — ér în lipsa de vite, 4 fl. 20 cr. de iuger, eventual și mai mult. 5. Opt stângeni de lemne de foc, din cari se va încălđi și sala de învățământ peste 4i, și séra pentru coriști; 6. loziunța și grădina de legume; 7. dela înmormentări mari 40—80 cr., dela acelor mici 20 cr.

Recurenții pentru acest post, împreunat cu detorința de implini și sarcina cantorală la s. biserică și la funcțiuni, au se-și subșternă suplicele ajustate cu documentele necesarie, — adresate la comitetul parochial, — la subscrisul protopresviter în Ökrös, ér până terminul de alegere se pot presenta inaintea poporului spre a-și aréta desteritatea, în cele rituale.

F.-Giriș, 19 Iuniu 1894.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: **PETRU SUCIU, m. p.** protopresviter, inspector cerc. de școle.

—□—

Spre conferirea de stipendii nóue din „**Fundațiunea lui Gozsdu**“, pe anul scolastic 1894/5 pentru studiile mai inalte se escrie concurs pe lângă următoarele condițiuni:

1. Concurenții se documenteze cu documente originale s'eu autenticate de notariu public :

că sunt fii de cetățeni ungari și se țin de biserica ortodoxă orientală română, spre care scop se cere ca pe lângă atestatul de botez se alăture și adeverință dela parochul respectiv, că și în prezent sunt ortodocși-orientali ;

că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patriă, cea-ce frecutanții dela gimnasia se documenteze cu atestat despre anul scolastic 1893/4, ér cei dela facultăți cu indice despre toate cursurile ascultate ;

că nu sunt în stare a se susține la studii din avere proprie, s'eu a părinților lor.

2. Cei-ce vor se studieze la vre-un institut afară din patriă, au se-și esopereze concesiune ministerială.

3. Petițiunile instruate cu documentele necesare sunt a se adresa la reprezentanța fundațiunei lui Gozdsu, (Budapest, Király-utca 13. sz.), până la 1 August a. c. st. n.

4. Totodată se provocă stipendistii actuali că până la terminul susindicat se arête rezultatul studiilor din anul scolastic 1893/4, căci altcum li se va sista stipendiul.

5. Petițiunile cari nu sunt instruate cu documentele amintite în concursul present s'eu sosite după terminul scris, nu se vor lua în considerare.

Din ședința reprezentanții fundațiunei lui Gozdsu ținută în 5 Aprilie, 1894 n.

Estrădat prin :

George Bogoevici, m. p.
notariu.

—□—

Pentru deplinirea definitivă a stațiunei învățătorești din **Pobda** (cöttul Torontal), protopresviteratul și inspectoratul Timișorii, se escrie concurs cu termin de alegere pe ziua de **10/22 Iulie a. c.**

Emolumentele anuale sunt: 1) în bani gata 165 fl. ; 2) pentru conferințe 10 fl. ; și pentru scripturistică 5 fl. ; 3) 4 jughere de pământ, după cari învățătorul are a suporta sarcinile ; 4) 60 chible de grâu ; 5) trei orgii de lemne pentru învățător, ér pentru încălditul salei de învățământ cât va cere trebuința ; 6) cortel liber cu 2 încăperi și grădină ; 7) dela înmormântări unde va fi poftit 50 cr.

Reflectanții au să dovedescă pe lângă ecalificațiunea prescrisă încă și absolvarea a cel puțin 2 clase gimn., reale ori civile ; avënd a se presenta în vre-o Duminecă ori s'erbătore în s. biserică de acolo, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic. Aptitudinea de a înființa și conduce cor vocal va fi considerată. La cas când nu se vor presenta recurenți cu clase medie, vor fi admiși la candidare și cei simplu ecalificați.

Recursele adresate comitetului parochial sunt a se trimitte subscrisului inspectorat în Timișóra (Fabrik)

Pobda, din ședința comitetului parochial, ținută la 24 Mai 1894.

Comitetul parochial.

Cu consensul protopresv. tractual Dr. TR. PUTICI, m. p. ca inșpector de școle.

—□—

Pentru ocuparea definitivă a stațiunei învățătorești din **Bencecul-rom.**, protopresviteratul și inspectoratul Timișorii, devenită vacantă prin strămutare, se escrie concurs cu termin de alegere pe ziua de **24 Iulie a. c. v.**

Emolumentele anuale sunt: 1) în bani gata 146 fl. 42 cr. ; 2) 4 jughere de livadă ; 3) cortel în natură, în edificiul școlei ; 4) 30 Hl. de grâu ; 5) lemne pentru învățător 4 orgii ; ér pentru încălditul salei de învățământ alte 4 orgii ; 6) pentru scripturistică 5 fl. ; 7) pentru conferințe 5 fl. ; 8) dela înmormântări unde va fi poftit 50 cr.

Reflectanții au să dovedescă ecalificațiunea prescrisă și să se presente în vre-o Duminecă ori s'erbătore spre a-și arăta în s. biserică de acolo desteritatea în cant și tipic. Recursele adresate comitetului parochial sunt a se trimitte subscrisului inșpector în Timișóra (Fabric). Cei cari sunt apți de a înființa și conduce cor. bis., vor fi preferiți.

Bencecul-rom., din ședința comitetului parochial, ținută la 22 Mai v. 1894.

Comitetul parochial.

Cu consensul protopresv. tractual: Dr. TR. PUTICI, m. p. ca inșpector de școle.

—□—

Pentru vacanta stațiune învățătorească din **Buhani**, în inspectoratul Butenilor prin acésta se escrie concurs cu termin de alegere la **20 Iuliu v. a. c.** până când recurenții pe calea oficiului inșpectorat și-vor subșterne recursele și se vor presenta vr'o-dată în biserică spre a se face cunoscuți cu popnru alegătoriu.

Venitele încopiate cu acésta stațiune sunt :

1) în bani 145 fl., 2) în grâu 8 sinice, 3) în curuz 4 sinice, 4) în lemne 6 stângeni, 5) pământ arătoriu, bun 3 jugere, 6) venite cantorale 40 fl., 7) pentru un alt pământ 20 fl., 8) cuartir, cu grădină. Tóte la olaltă se rădică la 300 fl.

Buhani, la 12 Iuniu 1894.

Comitetul parochial.

În conșelegere cu mine: CONSTANTIN GURBANU, m. p. protopresviter, inșp. cerc. de școle.

LICITAȚIUNE MINUENDĂ.

Pentru renovarea bisericei gr. or. române din **Dieci**, diecesa Aradului, protopresviteratul Buteni, ce se va ținea Duminecă în **29 Iuniu (11 Iuliu) a. c.**

1. Prețul de esclamar 829 fl. 57 cr. v. a.

2. Licitanții vor depune vadiu de 10% din preț.

3. Planul și preliminarul de spese precum și condițiunile de întreprindere se pot vedé la oficiul parochial subscris.

4. Contractul legând va fi deobligătoriu pentru întreprindetoriu îndată după legare, éră pentru comuna bisericăscă numai după aprobarea din partea V. Consistoriu diecesan.

Din ședința comitetului parochial ținută la 21 Maiu a. c.

Georgiu Lupșa, m. p.
preot președ. com. par.

Vasiliu Suciu, m. p.
not. com. par.

—□—